METSÄTEHON katsaus

7/1970

PUUTAVARA-AUTOT TALVELLA 1970

Helmikuussa 1970 kerättiin tilastoa Metsätehon jäsenten ja metsähallituksen puutavarankuljetuksissa käytetyistä autoista. Vastaavaa tilastoa on aikaisemmin kerätty kuusi kertaa, viimeksi talvella 1968. Tämä tilasto on kerätty samalla tavoin kuin viime kerralla ja se käsittää miltei kaikki mainittujen kuljetustenantajien tehtävissä olleet autot. Katsauksessa esitetään ainoastaan tilaston päätulokset. Tähän liittyviä taulukoita, joissa esitetään yksityiskohtaisemmat tiedot kalustosta, voi tilata Metsätehosta.

AUTOT JA PERÄVAUNUT

Helmikuun lopussa 1970 oli Metsätehon jäsenyhtiöiden ja metsähallituksen kuljetuksissa noin 2 700 kuorma-autoa. Näiden lisäksi on puutavaran kuljetuksissa Metsätehon jäsenistöön kuulumattomien piensahojen ja yksityisten puutavaran hankkijoiden käytössä olevia autoja, jotka eivät sisälly tilastoon. Niiden määrä on kuitenkin pieni, joten tilasto antaa hyvän kuvan puutavara-autokalustosta.

Tilastoiduista autoista oli pääosa liikennöitsijöiden omistamia. Kuljetustenantajien omien autojen osuus oli vain 2 %.

Autoista oli kaksiakselisia 53 % ja kolmiakselisia 47 %. Autoissa oli tavallisesti vain yksi vetävä akseli, sillä useammalla kuin yhdellä vetävällä akselilla varustettujen autojen osuus oli kaksiakselisista autoista 36 % ja kolmiakselisista 17 %. Lisäksi oli kaikista kolmiakselisista autoista 11 % varustettu Robson-laitteella eli toisten takapyörien kitkavedolla.

Yleisin puutavara-automme on puoliperävaunulla varustettu kaksiakselinen auto, jonka osuus oli 37 % koko kalustosta. Pääosa niistä, 82 %, oli yksiakselisella puoliperävaunulla varustettuja. Varsinaisia perävaunuja käytettiin pääasiassa kolmiakselisten autojen kanssa. Ilman perävaunua liikennöi 38 % autoista. Suurimman mahdollisen yhdistelmän, kolmiakselisen auton ja kaksiakselisen varsinaisen perävaunun, osuus koko kalustosta oli 21 %.

Perävaunuttomien autojen keskimääräinen ajomatka oli 57 km, puoliperävaunulla varustettujen autojen 68 km ja varsinaisella perävaunulla varustettujen autojen 114 km. Kaikkien autojen keskimääräinen ajomatka oli 74 km.

Kaksiakselisten autojen akselipaino oli suurin sallittu eli 8.0 t ja kolmiakselisten autojen telipaino 12.9 t. Perävaunuttomien kaksiakselisten autojen kantavuus oli keskimäärin 6.6 t ja perävaunuttomien kolmiakselisten autojen 9.4 t. Yleisimmän puutavara-auton, kaksiakselisen auton ja yksiakselisen puoliperävaunun, kantavuus oli 12.1 t ja suurimman yhdistelmän, kolmiakselisen auton ja varsinaisen perävaunun, 18.6 t. Koko kaluston kaikkien yhdistelmien keskimääräinen kantavuus oli 12.3 t.

Yleisimmät puutavara-automerkit olivat Scania, Volvo, Sisu, Mercedes-Benz ja Vanaja. Niiden osuus oli kaikista autoista 86 %, kaksiakselisista autoista 79 % ja kolmiakselisista autoista 96 %.

Tukkien, vapaanpituisen kuitupuun ja määräpituisen pitkän kuitupuun (yli 2.4 m) kuormaus tapahtui kokonaan koneellisesti. Lyhyttä kuitupuuta kuljettaneista autoista kuormattiin koneellisesti 92 % ja halkoja ajaneista autoista 14 %. Tukkien kuormauslaitteista oli yleisin mekaaninen tai hydraulinen vaijerikuormain, jollainen oli 57 %:lla tukkiautoista. Vapaanpituisen kuitupuun, pitkän kuitupuun ja lyhyen kuitupuun kuormauksessa oli yleisin erillinen kuormaaja, jota käytti 74 %, 53 % ja 70 % näitä tavaralajeja ajaneista autoista. Autokohtaisella hydraulisella kourakuormaimella kuormattiin 40 % pitkää kuitupuuta ajaneista, 27 % lyhyttä kuitupuuta ajaneista ja runsas viidennes vapaanpituista kuitupuuta ja tukkeja ajaneista autoista. Erilliset kuormaajat olivat lähes yksinomaan auto- tai traktorialustaisia hydraulisia kourakuormaimia. Erillisiä kuormaajia oli kaikkiaan 947 kpl, ja yhdellä kuormaajalla kuormattiin keskimäärin 1.1 autoa. Kuormankaatolaitteella eli kipillä oli varustettu 13 % kaikista autoista ja 2 % perävaunuista.

AJOJEN JÄRJESTÄMINEN JA APUMIESTEN KÄYTTÖ

Sellaisten autojen osuus, joissa kuljettaja työskenteli yksinään ilman apumiestä, oli 7 % ja 22 %:ssa apumies oli mukana vain kuormauksessa. Näissä tapauksissa oli kuormauslaitteena tavallisimmin erillinen kuormaaja tai autokohtainen hydraulinen kourakuormain. Apumiesten määrä ajovuorossa autoa kohti oli mekaanista tai hydraulista vaijerikuormainta käytettäessä 1.0, autokohtaista hydraulista kourakuormainta käytettäessä 0.8 ja erillistä kuormaajaa käytettäessä 0.9. Erillisen kuormaajan kuljettaja on tällöin laskettu apumieheksi, joka voi olla usealle autolle yhteinen.

Suurin osa autoista ajoi yhdessä vuorossa. Vuoroajossa olleiden autojen osuus oli 22 %. Aikatauluajoa suoritti 9 % autoista. Liikennöitsijöiden autoista oli 78 % ollut vuoden aikana puutavaran kuljetuksessa yli 6 kk ja 51 % yli 9 kk. Tilapäisesti eli alle 3 kk vuodessa puutavaran ajossa olleiden autojen osuus oli 6 %. Varsinaisella perävaunulla varustettujen autojen vuotuiset ajokaudet olivat kaikkein pisimmät. Näitä autoja käytettiin yleisimmin myös vuoroajossa.

Kuljetustenantajan kanssa vakinaisessa urakkasuhteessa suoritti puutavaran ajoa 51 % liikennöitsijöiden autoista. Varsinaisella perävaunulla varustettuja autoja oli urakkasuhteessa suhteellisesti eniten. Siirtolupaa käytti 3 % liikennöitsijöiden autoista.

ALUEELLISET EROT JA KALUSTON KEHITYS TALVEEN 1968 VERRATTUNA

Autokalustossa oli maan eri osien välillä tuntuvia eroja. Varsinkin Lapin lääni erosi maan muista osista. Yksiakselivetoisia autoja käytettiin siellä enemmän kuin muualla. Täysperävaunulla varustettujen kolmiakselisten autojen osuus oli

siellä 57 % koko kalustosta, mikä oli huomattavasti enemmän kuin muualla maassa. Kaikki kuitupuu kuormattiin Lapissa koneellisesti. Erillisten kuormaajien käyttö oli selvästi yleisintä Lapissa.

Kaksi- tai useampiakselivetoisten autojen osuus oli suurin Itä- ja Keski-Suomessa. Perävaunuttomien autojen käyttö oli yleisintä Keski- ja Länsi-Suomessa. Ajomatkat olivat lyhimmät Itä-Suomessa. Ilman apumiestä työskennelleiden autojen osuus oli suurin Länsi-Suomessa.

Verrattaessa tuloksia talvella 1968 kerätyn tilaston tuloksiin voidaan todeta seuraavanlaista kehitystä.

- Kolmiakselisten autojen osuus on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi.
- Perävaunujen käyttö on lisääntynyt. Lisääntyminen on koskenut pääasiassa kolmiakselisten autojen yhteydessä käytettäviä varsinaisia perävaunuja.
- Koko autokaluston keskimääräinen kantavuus on kasvanut 10.9 t:sta 12.3 t:iin.
- Pitkä kuitupuu on kuormattu kokonaan koneellisesti ja lyhyen kuitupuun koneellinen kuormaus on lisääntynyt.
- Autokohtaisista kuormauslaitteista on hydraulisten kourakuormainten osuus lisääntynyt. Erillisten kuormaajien lukumäärä on tuntuvasti lisääntynyt, mutta niillä kuormattujen autojen osuus on pysynyt lähes ennallaan. Tämän vuoksi yhdellä kuormaajalla keskimäärin kuormattujen autojen osuus on laskenut 1.5:stä 1.1:een.
- Liikennöitsijöiden autojen vuotuinen ajokausi on pidentynyt ja urakkasuhteessa olevien autojen osuus on kasvanut.

Raimo Savolainen

Metsäteho Review 7/1970

TIMBER TRUCKS IN WINTER 1970

The review gives the main results of statistics compiled by Metsäteho on trucks used for transporting timber in February 1970. A detailed account of the trucks is given in fifteen Tables (in Finnish) available from Metsäteho.

M E T S Ä T E H O

Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton metsätyöntutkimusosasto

Rauhankatu 15, Helsinki 17